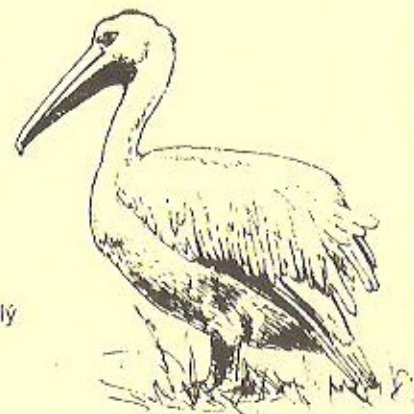


## Mezinárodní dohody pro zachování stěhovavých druhů

Dohody by měly zajistit nebo obnovit příznivé podmínky pro přežití ohrožených stěhovavých druhů na základě společných akcí zúčastněných zemí.



Pelikán bílý

Z dosud tří uzavřených dohod podepsala Česká republika (v únoru 1994) "Dohodu o ochraně netopýrů v Evropě". Netopýři představují u nás druhově nejpočetnější řád savců, ovšem mnohé druhy jsou vážně ohroženy. Přístup k "Dohodě" by měl napomoci jejich účinnější ochraně. Z připravovaných je pro nás důležitá "Dohoda o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků", která by měla být uzavřena ještě v roce 1995.

Příloha II. je značně rozsáhlá a zahrnuje například evropské populace netopýrů, delfíny a další kytovce, tři druhy evropských tuleňů, slona afrického, dugonga, přimorožce šavlorohé, čápa bílého i černého, kolpíka bílého, všechny plameňáky, vrubozobé ptáky, dravce, křepelku polní, jeřáby a dropy, většinu bahňáků, vluhu pestrou a mandelíka hajního, všechny lejskovité pěvce (v širším významu, tj. řadu druhů našich pěvců), jeden druh jesetera a motýla monarchu stěhovavého. V případě celých systematických skupin se rozumí, že bere v úvahu pouze **druhy stěhovavé**, které úmluva definuje jako "celou populaci nebo geograficky oddělenou část populace jakéhokoliv druhu volně žijících živočichů, jehož příslušníci cyklicky a předvídatelně překračují jednu nebo více hranic jurisdikce států".

## Struktura a fungování Bonnské úmluvy

Rozhodovacím orgánem úmluvy jsou **konference stran**, přičemž poslední se konala v červnu 1994 v Nairobi - poprvé za účasti České republiky. Poradním orgánem je **vědecká rada**, která sdružuje odborníky jmenované členskými zeměmi nebo doporučené významnými ochránářskými organizacemi. Pod záštitou rady jsou zřizovány pracovní skupiny, které připravují zmiňované "dohody" o stěhovavých druzích. Zástupcem ČR ve vědecké radě byl jmenován dr. Jiří Floušek. Běžný chod úmluvy zajišťuje sekretariát, jenž sídlí v Bonnu.

**Garantem úmluvy u nás je z rozhodnutí vlády Ministerstvo životního prostředí ČR**, které podnikne kroky k ustavení poradní skupiny odborníků z řad státních institucí a nevládních organizací. Do aktivit v rámci úmluvy se již přímo či nepřímo zapojila řada našich institucí - pracoviště státní ochrany přírody (ČÚOP, správy národních parků), výzkumné ústavy, vysoké školy a nevládní organizace (Moravský ornitologický spolek, Společnost pro ochranu netopýrů ČSO, ČSOP aj.).



Moravský ornitologický spolek  
P. O. Box 65  
750 65 Přešov 2



Nadace MEKKA (Moravská ekologická komunikační agentura)  
Kpt. Nálepky 6, 772 00 Olomouc  
Tel./fax: (068) 522 62 56

**Bonnská úmluva, ediční řada Mezinárodní dohody.**  
Autor textu Miroslav Petřík (MEKKA), ilustrace Václav Plšek (MOS). Zpracováno na základě informací poskytnutých MŽP ČR

Vydáno v roce 1995 u příležitosti Evropského roku ochrany přírody '95 (European Nature Conservation Year '95) za podpory Regional Environmental Center (REC) Budapest.

## Mezinárodní dohody

# Bonnská úmluva

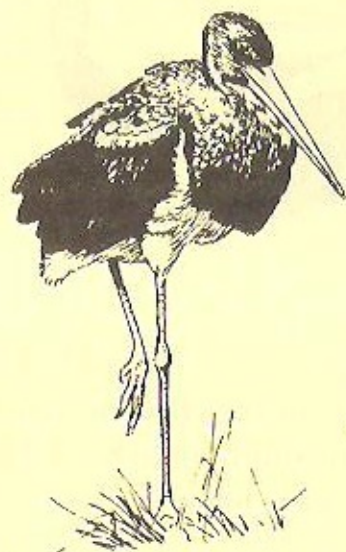


**Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů**

**Vydal**  
**Moravský ornitologický spolek**  
**ve spolupráci**  
**s Nadací MEKKA (Moravská ekologická**  
**komunikační agentura)**

## Ochrana přírody mezinárodně

Současný stav ohrožení přírody na planetě Zemi vyvolává potřebu účinných kroků na její ochranu. Protože příroda nezná státní hranice, ekologické aktivity musí být prováděny společně bez ohledu na státní příslušnost. V návaznosti na iniciativy Organizace spojených národů a v duchu její Charty byly proto od sedmdesátých let našeho století přijímány **mezinárodní smlouvy o ochraně přírody**. Vzhledem k "železně oponě", za níž byla Česká republika po čtyřicet let izolována, se náš stát na těchto významných mezinárodních dohodách nepodílel.



Cáp černý

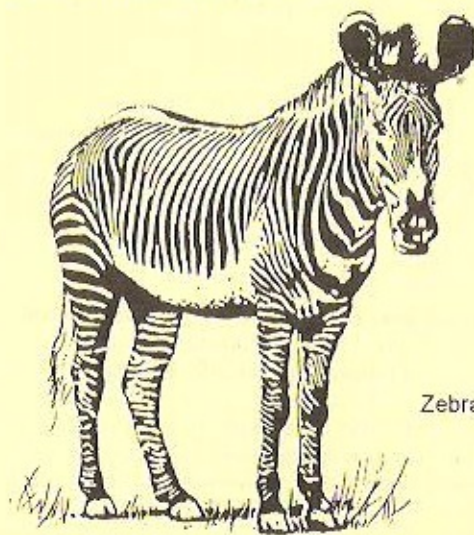
Až po nastoupení cesty k demokracii v r. 1989 se otevřela možnost přístupu ČR k jednotlivým konvencím. V roce 1990 naše republika přistoupila k **Ramsarské úmluvě** (Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva), později k **Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví** (1991), k **Washingtonské úmluvě** (CITES, Úmluva o mezinárodním obchodě ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin, v r. 1992) a v roce 1994 k **Úmluvě o biologické rozmanitosti**, k **Bernské úmluvě** (Úmluva o ochraně evropské divoké flóry a fauny a přírodních stanovišť) a k **Bonnské úmluvě**.

## Co je to Bonnská úmluva?

Smyslem **Bonnské úmluvy** je zabezpečit ochranu **stěhovavých druhů živočichů v celém jejich areálu rozšíření, a to včetně tahových cest**. Přitom zdůrazňuje potřebu koordinovaných národních aktivit a mezinárodní spolupráce. Úmluva rozšiřuje možnosti ochrany stěhovavých druhů a jejich stanovišť zejména ve třech směrech:

- zajištění přísné ochrany kriticky ohrožených druhů,
- návod pro uzavírání dvoustranných a regionálních dohod (týkajících se konkrétního druhu či skupiny druhů), které rozvíjejí užší spolupráci zemí, na jejichž území se vyskytují dotčené ohrožené stěhovavé druhy,
- společné výzkumné projekty ve vztahu ke stěhovavým druhům.

Úmluva byla podepsána v roce 1979 v Bonnu pod záštitou Programu Spojených národů pro životní prostředí (UNEP) a vstoupila v platnost r. 1983. Dnes má více než 44 členských zemí (+ Evropská unie jako samostatná smluvní strana). Česká republika k úmluvě přistoupila v roce 1994 s platností od 1. května. Český překlad textu Úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů byl zveřejněn - současně s oznámením platnosti úmluvy pro ČR - ve Sbírce zákonů pod č. 127/94 Sb. V našem státě se úmluva týká zejména stěhovavého ptactva a některých druhů netopýrů.



Zebra Grévyho

## Zajištění ochrany ohrožených stěhovavých živočichů

Součástí úmluvy jsou dva seznamy ohrožených druhů.

V příloze I. jsou uvedeny kriticky ohrožené druhy, které zasluhují přísné ochrany. Státy s výskytem některého z vyjmenovaných druhů (v textu úmluvy označované jako "areálové státy") se podle článku III. úmluvy vyznaží:

a) zachovat a tam, kde je to proveditelné a vhodné, obnovit ta stanoviště onoho druhu, která jsou důležitá pro to, aby se odstranilo nebezpečí vyhynutí onoho druhu,

b) zabraňovat, odstraňovat, kompenzovat nebo minimalizovat, podle toho, co je vhodné, nepříznivé účinky činností nebo překážky, které vážně ohrožují nebo zabraňují stěhování (tahu) druhů,

c) v možném a vhodném rozsahu zabraňovat, zmenšovat či regulovat činitele, které ohrožují nebo pravděpodobně budou dále ohrožovat onen druh včetně přísné kontroly vnášení nepůvodních druhů nebo kontroly a odstraňování již vnesených nepůvodních druhů." A dále zakázá lov živočichů vyjmenovaných druhů přílohy I.

Areálové státy by tedy měly zakázat jakékoliv úmyslné zabíjení, poškozování nebo rušení těchto živočichů, zajistit aktivní ochranu jejich stanovišť, omezovat vlivy znesnadňující jejich migrace a odstraňovat ostatní ohrožující faktory. Pro mořské živočichy jsou za areálové státy považovány všechny země, pod jejichž vlajkou plující lodě se zabývají lovem vyjmenovaných druhů v mezinárodních mořích.

Na seznamu přílohy I. je např. tuleň středomořský, zebra Grévyho, ibis skalní, koliba tenkozobá, kožatka velká, gaviál indický a z našich druhů orel mořský a drop velký (tze očekávat, že budou doplněny i další druhy).

Příloha II. uvádí živočichy, k jejichž ochraně by prospěla spolupráce areálových států na základě sjednaných speciálních dohod (příčemž druh z přílohy I. může být veden v příloze II.). Bonnská úmluva přináší návod na uzavírání mezinárodních speciálních dohod zaměřených na ochranu druhů z II. přílohy v celém areálu výskytu.